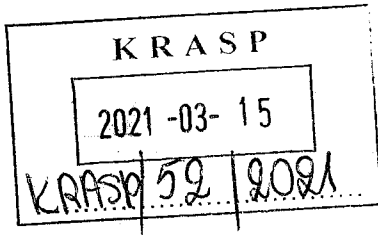

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

SPS-WP.020.70.5.2021

Warszawa, dnia 9 marca 2021 r.

Przewodniczący
Konferencji Rektorów
Akademickich Szkół Polskich
Pan prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk

Szanowny Panie Przewodniczący

Z upoważnienia Marszałek Sejmu, uprzejmie przekazuję – na podstawie art. 329 ust. 1 pkt 2 w związku z ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2020.85 j.t. ze zm.) - poselski projekt ustawy o edukacji o zdrowiu i seksualności (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Wanda Nowicka), z prośbą o przedstawienie opinii.

Z poważaniem

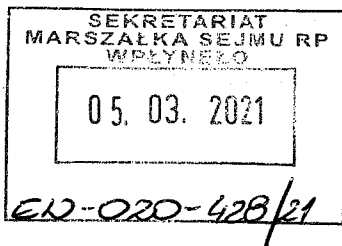
Dariusz Salamończyk

Warszawa, 5 marca 2021 r.

Krzysztof Gawkowski

Przewodniczący Koalicyjnego Klubu Parlamentarnego Lewicy
(Razem, Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna Roberta Biedronia)

Szanowna Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek,

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 32 ust 2 Regulaminu Sejmu RP niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o edukacji o zdrowiu i seksualności

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy posłankę Wandę Nowicką.

Z poważaniem

Krzysztof GAWKOWSKI

Przewodniczący KKP Lewicy

Ustawa

z dnia ... 2021 r.

o edukacji o zdrowiu i seksualności

Art. 1. Niniejsza ustawa reguluje zasady edukacji o zdrowiu i seksualności, w szczególności zakres i treści oraz kwalifikacje do nauczania przedmiotu.

Art. 2. Wprowadza się do podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, o której mowa w art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910, 1378, z 2021 r. poz. 4), zwanej dalej „prawem oświatowym”, na I etapie edukacyjnym, obejmującym klasy I-III, treści nauczania obejmujące podstawową wiedzę o budowie anatomicznej człowieka, prozdrowotnym stylu życia i ochronie przed przemocą i wykorzystywaniem seksualnym.

Art. 3. 1. Wprowadza się podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, o której mowa w art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. b prawa oświatowego, na II etapie edukacyjnym, obejmującym klasy IV-VIII, oraz do podstaw programowych, o których mowa w art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. c-e prawa oświatowego, przedmiot „edukacja o zdrowiu i seksualności”.

2. Treści nauczania przedmiotu, o którym mowa w art. 2, obejmują informacje na temat:

- 1) budowy anatomicznej człowieka, profilaktyki zdrowotnej, zdrowego odżywiania oraz ochrony zdrowia;
- 2) seksualności człowieka, rozwoju psychoseksualnego, świadomego decydowania o rodzicielstwie, świadomego rodzicielstwa (macierzyństwa i ojcostwa), w tym postępowania z noworodkami i niemowlętami oraz wychowywania dzieci i ich potrzeb, równości płci, przeciwdziałania przemocy

seksualnej, ochrony przed przemocą seksualną, sposobów zabezpieczania się przed chorobami przenoszonymi drogą płciową.

Art. 4. 1. Treści nauczania, o których mowa w art. 2 i art. 3 ust. 2, dostosowane są do wieku, etapu rozwoju psychoseksualnego oraz zdolności poznawczych uczniów.

2. Kwalifikacje do nauczania przedmiotu, o którym mowa w art. 2 lub art. 3 ust. 1, posiada osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności), którego program studiów obejmował zagadnienia wskazane w ust. 3 pkt 1, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne w rozumieniu art. 9 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2019 r. poz. 2215, z 2021 r. poz. 4).

3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia ustali, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób nauczania szkolnego i zakres treści, o których mowa w art. 2 i art. 3 ust. 2, zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz wprowadzi do systemu dokształcania i doskonalenia nauczycieli tematykę określoną w art. 2 i art. 3 ust. 2, uwzględniając treści zawarte w podstawie programowej nauczania biologii.

Art. 5. W ustawie z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1995 r. Nr 66, poz. 334, z 1996 r. Nr 139, poz. 646, z 1997 r. Nr 141, poz. 943, Nr 157, poz. 1040, z 1999 r. Nr 5, poz. 32, z 2001 r. Nr 154, poz. 1792) uchyla się art. 4 w całości.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2021 roku.

Uzasadnienie

1. Cel i potrzeba regulacji

Obecnie uczniowie szkoły podstawowej (od czwartej klasy) i szkół ponadpodstawowych mogą uczęszczać na zajęcia edukacyjne „wychowanie do życia w rodzinie” (dalej: „WŻR”). Wprowadzenie WŻR do podstaw programowych stanowi realizację art. 4 ust. 1 ustawy z 1993 roku. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 395, z późn. zm.; dalej: „rozporządzenie ws. WŻR”) zajęcia te są nieobowiązkowe oraz nie podlegają ocenie (§ 4 rozporządzenia ws. WŻR). Art. 4 ust. 3 ustawy z 1993 roku stanowi, że w rozporządzeniu wydanym na jego podstawie ustalony powinien zostać zakres treści, o których mowa w ust. 1. Jednakże w rozporządzeniu ws. WŻR treści te określone są nad wyraz lakonicznie – w § 1 ust. 1 powtórzono verbatim ich zakres z art. 4 ust. 1 ustawy z 1993 roku, a w § 1 wskazano, że realizacja tych treści powinna stanowić spójną całość z pozostałymi zadaniami wychowawczo-profilaktycznymi szkoły, a w szczególności wspierać wychowawczą rolę rodziny, promować integralne ujęcie ludzkiej seksualności i kształtować postawy prorodzinne, prozdrowotne i prospołeczne. Szczegółowe określenie wzmiankowanych treści znajduje się w rozporządzeniach w sprawie podstaw programowych kształcenia ogólnego dla poszczególnych typów szkół wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1148; dalej: „prawo oświatowe”).

Zgodnie ze stanowiskiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego z 26 września 2014 roku, „edukacja seksualna jest ważna dla zdrowego rozwoju jednostki, promocji zdrowia seksualnego, zapobiegania różnym formom przemocy seksualnej, przygotowania do funkcjonowania w relacji małżeńskiej

i partnerskiej oraz rodzicielskiej. W związku z tym edukacja seksualna powinna być częścią edukacji publicznej. Przykładem rzetelnego i proponującego adekwatne w naszym kraju rozwiązania programu edukacji seksualnej są Standardy Edukacji Seksualnej w Europie opracowane przez Biuro Regionalne WHO dla Europy i BZgA¹. W ocenie projektodawców WDŻ nie przyczynia się dziś lub przyczynia w stopniu niewystarczającym do realizacji zadań, o których mowa w stanowisku PTS.

W opracowanej przez Biuro Regionalne WHO dla Europy i BZgA publikacji Standardy Edukacji Seksualnej w Europie² wskazano, że programy dotyczące edukacji seksualnej można podzielić na trzy podstawowe typy:

1. „Programy, które przede wszystkim lub wyłącznie ukierunkowane są na zachowanie abstynencji seksualnej przed zawarciem związku małżeńskiego, określane hasłem «jak powiedzieć nie» albo «tylko abstynencja seksualna» (typ 1.).
2. Programy, w których zwraca się uwagę na abstynencję seksualną jako zachowanie opcjonalne, ale także przedstawiane są zasady antykoncepcji i bezpiecznego seksu. Programy te często określane są jako «ogólna edukacja seksualna» w odróżnieniu od programów typu «tylko abstynencja seksualna» (typ 2.).
3. Programy zawierające elementy programów typu 2., ale przedstawiające je w szerszej perspektywie w odniesieniu do wzrostu i rozwoju osobniczego oraz seksualnego. Tego typu programy określane są w [cytowanym] opracowaniu jako «holistyczna edukacja seksualna» (typ 3.)”.

Jednocześnie wskazuje się, że ze względu na to, że treści ogólnej edukacji seksualnej przekazywane są także modelu holistycznym, „granica pomiędzy

¹ Polskie Towarzystwo Seksuologiczne (2014) *Stanowisko Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego w sprawie edukacji seksualnej*, stanowisko dostępne online: <http://pts-seksuologia.pl/sites/strona/86/stanowisko-pts-w-sprawie-edukacji-seksualnej> [dostęp: 7 marca 2020].

² Biuro Regionalne Światowej Organizacji Zdrowia dla Europy i Federalne Biuro ds. Edukacji Zdrowotnej (BZgA) (2012) *Standardy edukacji seksualnej w Europie. Podstawowe zalecenia dla decydentów oraz specjalistów zajmujących się edukacją i zdrowiem*, tłum. dr n. med. Małgorzata H. J. Sikorska-Jaroszyńska, Beata Balińska, Ewa Pieszczyk, Anna Wiewióra, publikacja dostępna online: https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/WHO_Bzga_Standards_polnisch.pdf [dostęp: 7 marca 2020].

programami 2. i 3. typu nie jest wyraźna i przede wszystkim zależy od zastosowanej definicji". Modelem jednoznacznie rekomendowanym w publikacji jest holistyczna edukacja seksualna.

Podstawy programowe WZR pozytywnie wartościują jedynie abstynencję seksualną – na przykład jednym z wymagań szczegółowych wskazanych w podstawie programowej dla szkoły podstawowej jest to, że „potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie”; por. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356). Tym samym wpisują się one w typ 1. według podziału wskazanego w Standardach Edukacji Seksualnej w Europie³, który – jak wynika z przeglądów systematycznych – nie jest skutecznym narzędziem w zapobieganiu niechcianym ciężom czy rozprzestrzenianiu się chorób przenoszonych drogą płciową.⁴ Podstawy programowe WZR nie obejmują szeregu zagadnień, takich jak wymóg uzyskania obopólnej zgody na odbycie stosunku seksualnego, prawo do przerwania nieprzyjemnego lub niebezpiecznego kontaktu seksualnego, tożsamość płciowa i orientacja seksualna czy poczucie odpowiedzialności za przeciwdziałanie przemocy seksualnej.

Jednocześnie należy wskazać, że w obecnych podstawach programowych elementy edukacji zdrowotnej znalazły się w zakresie nauczania trzech przedmiotów: biologii, wychowania fizycznego i edukacji dla bezpieczeństwa. Jakkolwiek edukacja zdrowotna ma i powinna zachować charakter interdyscyplinarny, wprowadzenie

³ Marta Dora (2013) *Lepiej nie mówić. O edukacji seksualnej w Polsce*, „Przegląd Pedagogiczny”, z. 2, s. 101-107.

⁴ Dafina Petrova, Rocio Garcia-Retamero (2015) *Effective Evidence-Based Programs For Preventing Sexually-Transmitted Infections: A Meta-Analysis*, „Current HIV Research”, t. 13, z. 5, s. 432-438, DOI: 10.2174/1570162x13666150511143943; Sarah Denford et al. (2017) A comprehensive review of reviews of school-based interventions to improve sexual-health, „Health Psychology Review”, t. 11, z. 1, s. 32-52, DOI: 10.1080/17437199.2016.1240625.

obowiązkowych odrębnych zajęć edukacyjnych na temat zdrowia pozwoliłoby na usystematyzowanie wiedzy i wzmocnienie prozdrowotnych postaw uczniów i uczennic.

2. Proponowane przepisy

W art. 2 projektodawca proponuje wprowadzenie do podstawy programowej kształcenia ogólnego dla edukacji wczesnoszkolnej treści nauczania obejmujące podstawową wiedzę o budowie anatomicznej człowieka, prozdrowotnym stylu życia i ochronie przed przemocą i wykorzystywaniem seksualnym. **Art. 3 ust. 1** wprowadza do podstaw programowych kształcenia ogólnego dla klas IV-VIII, liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły I stopnia przedmiot o nazwie edukacja o zdrowiu i seksualności. W jego ramach, zgodnie z **ust. 2**, uczniowie zapoznać się mają z treściami dotyczącymi budowy anatomicznej człowieka, profilaktyki zdrowotnej, zdrowego odżywiania, ochrony zdrowia, seksualności człowieka, świadomego decydowania o rodzicielstwie, równości płci i przeciwdziałania przemocy seksualnej. **Art. 4 ust. 1** ustanawia zasadę, że treści nauczania, o których mowa w ust. 1 i 3, muszą być dostosowane do wieku, etapu rozwoju psychoseksualnego i zdolności poznawczych uczniów. Zgodnie z **ust. 2** wymaganą kwalifikacją do nauczania przedmiotu, o którym mowa w ust. 2, jest ukończenie studiów na kierunku, którego program studiów obejmował zagadnienia związane z budową anatomiczną człowieka, profilaktyką zdrowotną, zdrowym odżywianiem oraz ochroną zdrowia, oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego. Art. 9 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela stosuje się odpowiednio. **Ust. 3** zawiera delegację dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i ministra właściwego do spraw zdrowia do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowego sposobu nauczania szkolnego i zakresu treści, o których mowa w ust. 1-3, oraz wprowadzenia do systemu doksztalcania i doskonalenia nauczycieli tejże tematyki.

W art. 5 uchyla się przepis o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, wprowadzający WZR do nauczania.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie od początku następnego roku szkolnego, 1 września 2021 roku.

3. Źródła finansowania

Projektowana ustawa nie pociąga za sobą dodatkowych kosztów z budżetu państwa.

4. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej i braku obowiązku przedstawienia projektu instytucjom Unii Europejskiej

W ocenie projektodawców przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej i nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

5. Brak obowiązku notyfikacji zgodnie z przepisami dotyczącymi funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

6. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw

Proponowana ustawa nie wpłynie na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

7. Konsultacje społeczne

Nie przeprowadzono formalnych konsultacji społecznych.

8. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu nauczania szkolnego i zakresu treści dotyczących edukacji o zdrowiu i seksualności (art. 2 ust. 6)

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia ustali, szczegółowy sposób nauczania szkolnego i zakres treści obejmujący edukację o zdrowiu i seksualności, w szczególności wiedzę o budowie anatomicznej człowieka, prozdrowotnym stylu życia i ochronie przed przemocą i wykorzystywaniem seksualnym, uwzględniając treści zawarte w podstawie programowej nauczania biologii oraz podstawie kształcenia ogólnego.

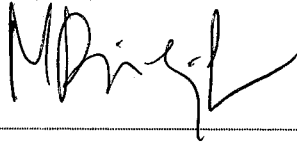
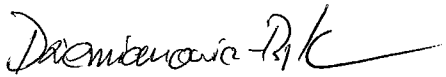
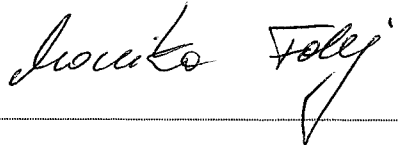

8.4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej oraz rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (art. 2 ust. 1-2)

Odpowiednie techniczne zmiany w rozporządzeniach, dostosowujące brzmienie aktów do ustawy.

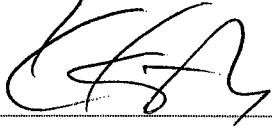

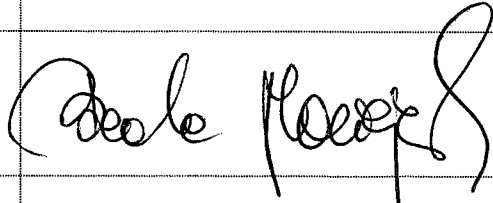
8.5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (art. 2 ust. 5)

Odpowiednie techniczne zmiany w rozporządzeniach, dostosowujące brzmienie aktów do ustawy.

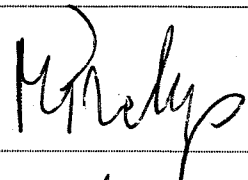

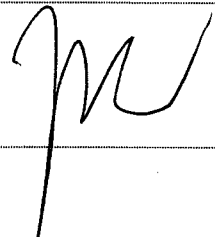
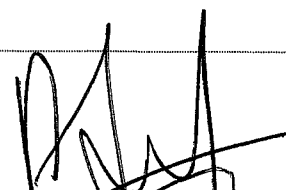
Lista posłów IX kadencji Sejmu popierających poselski projekt ustawy o edukacji o zdrowiu i seksualności.

L.P.	NAZWISKO i IMIĘ	PODPIS
1.	ADAMCZYK Rafał	
2.	AJCHLER Romuald	
3.	BIEJAT Magdalena	
4.	BUŻ Wiesław	
5.	CZARZASTY Włodzimierz	
6.	CZERNIAK Jacek	
7.	DYDUCH Marek	
8.	DZIEMIANOWICZ-BAK Agnieszka	
9.	FALEJ Monika	
10.	GAWKOWSKI Krzysztof	
11.	GDULA Maciej	

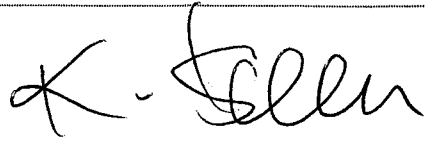
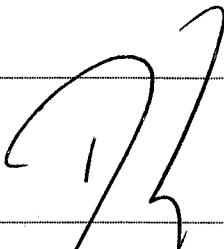
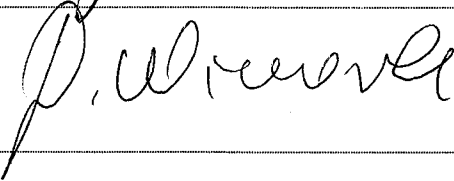
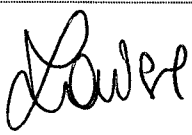
Lista posłów IX kadencji Sejmu popierających poselski projekt ustawy o edukacji o zdrowiu i seksualności.

12.	GOSEK-POPIOŁEK Daria	
13.	IWANIAK Arkadiusz	
14.	KONIECZNY Maciej	
15.	KOPERSKI Przemysław	
16.	KOPIEC Maciej	
17.	KOTULA Katarzyna	
18.	KRETKOWSKA Katarzyna	
19.	KRUTUL Paweł	
20.	KUCHARSKA-DZIEDZIC Anita	
21.	KULASEK Marcin	
22.	KWIATKOWSKI Robert	
23.	MACIEJEWSKA Beata	
24.	MATYSIAK Paulina	Paulina Matysiak

Lista posłów IX kadencji Sejmu popierających poselski projekt ustawy o edukacji o zdrowiu i seksualności.

25.	NOWICKA Wanda	
26.	OBAZ Robert	
27.	PAWLICZAK Karolina	
28.	PAWŁOWSKA Monika	
29.	PROKOP-PACZKOWSKA Małgorzata	
30.	ROZENEK Andrzej	
31.	RUTKA Marek	
32.	SCHEURING-WIELGUS Joanna	
33.	SEKUŁA-SZMAJZIŃSKA Małgorzata	
34.	SENYSZYN Joanna	
35.	SOWIŃSKA Anita	
36.	SZCZEPAŃSKI Wiesław	
37.	SZEJNA Andrzej	

Lista posłów IX kadencji Sejmu popierających poselski projekt ustawy o edukacji o zdrowiu i seksualności.

38.	SZUPIŃSKI Jan	
39.	ŚMISZEK Krzysztof	
40.	TOMASZEWSKI Tadeusz	
41.	TRELA Tomasz	
42.	UEBERHAN Katarzyna	
43.	WIECZOREK Dariusz	
44.	WOLSKI Zdzisław	
45.	WONTOR Bogusław	
46.	ZANDBERG Adrian	
47.	ZAWISZA Marcelina	
48.	ŻUKOWSKA Anna Maria	